“BARQAROR RIVOJLANISH VA YASHIL TRANSFORMATSIYANING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI”

Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari to‘plami

I-qism

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

“REAL IQTISODIYOT” KAFEDRASI

“BARQAROR RIVOJLANISH VA YASHIL TRANSFORMATSIYANING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI”

xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

MATERIALLARI TO‘PLAMI

2026-yil 25-may

I bo‘lim

SAMARQAND-2026

UO‘K: 332.1:502.131.1(06)
KBK: 65.04+20.18
A 80
Artikov, Z.S.
“Barqaror rivojlanish va yashil transformatsiyaning zamonaviy mexanizmlari” Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari to‘plami (I-II qism) [Matn] / Z.S. Artikov ; muharrir O.M. Pardayev va boshq.- Toshkent: TURON NASHR (Mirzo Abdullo nur savdo), 2026.-406 b.

TO‘PLOVCHI VA NASHRGA TAYYORLOVCHI:
Z.S.Artikov – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, professor.

NASHR UCHUN MAS’ULLAR:
O.M.Pardayev – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;
G.M.Shadiyeva – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;
T.S.Sharipov – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent;
Sh.A.Sultonov – iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor;
R.J.Qurbonova – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent;
Z.I.Abdullayeva – iqtisod fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent;
D.S.Musinov – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent;
B.O.Do‘stmatov – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent;
Z.I.Sattarova – dotsent v.b;
Z.K.Raximov – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent;
M.E.Erdonov – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent v.b.;

SAHIFALOVCHILAR:
M.E.Erdonov – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrasi PhD, dotsent v.b.
S.B.Iskandarov – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrasi assistenti;
Sh.N.Mirzayeva – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrasi assistenti;
A.I.Asrorov – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrasi assistenti;
V.A.Fozilov – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrasi assistenti;
Sh.SH.Mirzaxadjayeva – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrasi assistenti.

Ilmiy-amaliy anjuman materiallarida barqaror rivojlanish va yashil transformatsiyaning zamonaviy mexanizmlarini shakllantirishga doir nazariy-metodologik yondashuvlar, iqtisodiyot tarmoqlarida ekologik barqarorlikni ta’minlash jarayonida yashil texnologiyalarni joriy etish bilan bog‘liq muammo va yechimlar, hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda resurslardan oqilona foydalanish, energiya samaradorligini oshirish, kam uglerodli rivojlanish tamoyillarini qo‘llash masalalari yoritilgan. Unda yashil iqtisodiyotga o‘tish jarayonlarini jadallashtirish, ekologik xavfsizlikni ta’minlash, innovatsion va investitsion mexanizmlarni takomillashtirish, davlat va hududiy rivojlanish strategiyalarida yashil transformatsiya ustuvorliklarini belgilash bo‘yicha nazariy qarashlar hamda amaliy tavsiyalar o‘z ifodasini topgan.

Ushbu to‘plamda professor-o‘qituvchilar, doktorantlar, mustaqil tadqiqotchilar, magistrlar va iqtidorli talabalarning xizmatlar sohasida tarkibiy o‘zgarishlarni amalga oshirishning zamonaviy texnologiyalariga bag‘ishlangan maqola va tezislari o‘rin olgan.

To‘plam materiallaridan iqtisodiyot yo‘nalishida tahsil olayotgan bakalavrlar, magistrlar, doktorantlar, mustaqil izlanuvchilar, davlat idoralari xizmatchilari va shu soha mutaxassislari o‘z faoliyatlarida foydalanishi mumkin.

Tezislar mualliflar tahririda bosilmoqda. Ularda keltirilgan raqamlar, faktlar, xulosa va tavsiyalarga mualliflar mas’ul. Ularning ayrim fikrlari tashkiliy guruh qarashlariga to‘g‘ri kelmasligi mumkin.

В материалах научно-практической конференции освещены теоретико-методологические подходы к формированию современных механизмов устойчивого развития и зелёной трансформации, проблемы и пути их решения, связанные с внедрением зелёных технологий в процессе обеспечения экологической устойчивости отраслей экономики, а также вопросы рационального использования ресурсов, повышения энергоэффективности и применения принципов низкоуглеродного развития в социально-экономическом развитии регионов. В них также нашли отражение теоретические взгляды и практические рекомендации по ускорению процессов перехода к зелёной экономике, обеспечению экологической безопасности, совершенствованию инновационных и инвестиционных механизмов, а также определению приоритетов зелёной трансформации в государственных и региональных стратегиях развития.

В сборнике собраны статьи и тезисы профессоров, преподавателей, докторантов, независимых исследователей, магистров и талантливых студентов о современных технологиях реализации структурных изменений в сфере услуг.

Материалы сборника могут использовать бакалавры, магистры, докторанты, независимые исследователи, сотрудники государственных органов и специалисты данной области, обучающиеся в области экономики.

Тезисы редактируются авторами. Авторы несут ответственность за представленные в них цифры, факты, выводы и рекомендации. Некоторые их мнения могут не соответствовать взглядам организационной группы.

The materials of the scientific-practical conference highlight theoretical and methodological approaches to the formation of modern mechanisms for sustainable development and green transformation, as well as problems and solutions related to the introduction of green technologies in ensuring the ecological sustainability of economic sectors. They also address issues of rational resource use, improving energy efficiency, and applying low-carbon development principles in the socio-economic development of regions. The materials further present theoretical views and practical recommendations on accelerating the transition to a green economy, ensuring environmental security, improving innovation and investment mechanisms, and defining green transformation priorities within national and regional development strategies.

This collection contains articles and theses by professors, doctoral students, independent researchers, masters and talented students on modern technologies for implementing structural changes in the services sector.

The materials in the collection can be used by bachelors, masters, doctoral students, independent researchers, government officials and specialists in this field studying in the field of economics.

Abstracts are edited by the authors. The authors are responsible for the figures, facts, conclusions and recommendations presented therein. Some of their views may not reflect those of the organizational group.

UO‘K: 332.1:502.131.1(06)
KBK: 65.04+20.18

ISBN 978-9910-5219-5-9

© Artikov, Z.S., 2026-y.
© Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, 2026-y.
© “TURON NASHR” nashriyoti, 2026-y.

YOSHLAR TURIZMIDA BARQAROR RIVOJLANISH TAMOYILLARINI JORIY ETISH VA EKOLOGIK TURISTIK XIZMATLAR SALOHIYATINI KENGAYTIRISH

Bahriddinova Diyora Farhod qizi
O‘zbekiston Respublikasi, Samarqand iqtisodiyot
va servis institutining (PhD) doktoranti
Muallifning elektron manzili: *diyora.bahriddinova@gmail.com*

Annotatsıya. Mazkur tezisda yoshlar turizmida barqaror rivojlanish tamoyillarini joriy etishning tashkiliy-iqtisodiy asoslari hamda ekologik turistik xizmatlar salohiyatini kengaytirish masalalari yoritilgan. Unda ekologik, iqtisodiy va ijtimoiy barqarorlikni ta’minlash orqali yoshlarning turistik faolligini oshirish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish, ekologik turistik yo‘nalishlarni diversifikatsiya qilish va mahalliy aholi manfaatlarini qo‘llab-quvvatlash imkoniyatlari tahlil qilingan. Shuningdek, raqamli texnologiyalar, ekologik ta’lim, yoshlar tadbirkorligi va davlat-xususiy sheriklik asosida ekologik turistik xizmatlarni rivojlantirish bo‘yicha takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: yoshlar turizmi, barqaror rivojlanish, ekologik turizm, ekologik turistik xizmatlar, tabiiy resurslar, yashil iqtisodiyot, raqamli texnologiyalar, ekologik madaniyat, turistik salohiyat, yoshlar tadbirkorligi.

Аннотация. В тезисе рассматриваются организационно-экономические основы внедрения принципов устойчивого развития в молодежном туризме и расширения потенциала экологических туристических услуг. Анализируются возможности повышения туристической активности молодежи, рационального использования природных ресурсов, диверсификации экологических туристических маршрутов и поддержки интересов местного населения на основе экологической, экономической и социальной устойчивости. Особое внимание уделяется использованию цифровых технологий, экологическому образованию, молодежному предпринимательству и государственно-частному партнерству в развитии экологических туристических услуг. Разработаны предложения по повышению эффективности и конкурентоспособности молодежного экологического туризма.

Ключевые слова: молодежный туризм, устойчивое развитие, экологический туризм, экологические туристические услуги, природные ресурсы, зеленая экономика, цифровые технологии, экологическая культура, туристический потенциал, молодежное предпринимательство.

Abstract. This thesis examines the organizational and economic foundations of implementing sustainable development principles in youth tourism and expanding the potential of ecological tourism services. It analyzes opportunities to increase youth

participation in tourism, ensure the rational use of natural resources, diversify eco-tourism routes, and support local communities through environmental, economic, and social sustainability. Particular attention is paid to the application of digital technologies, environmental education, youth entrepreneurship, and public-private partnerships in the development of ecological tourism services. The thesis also proposes measures aimed at improving the efficiency and competitiveness of youth eco-tourism.

Keywords: youth tourism, sustainable development, ecotourism, ecological tourism services, natural resources, green economy, digital technologies, environmental awareness, tourism potential, youth entrepreneurship.

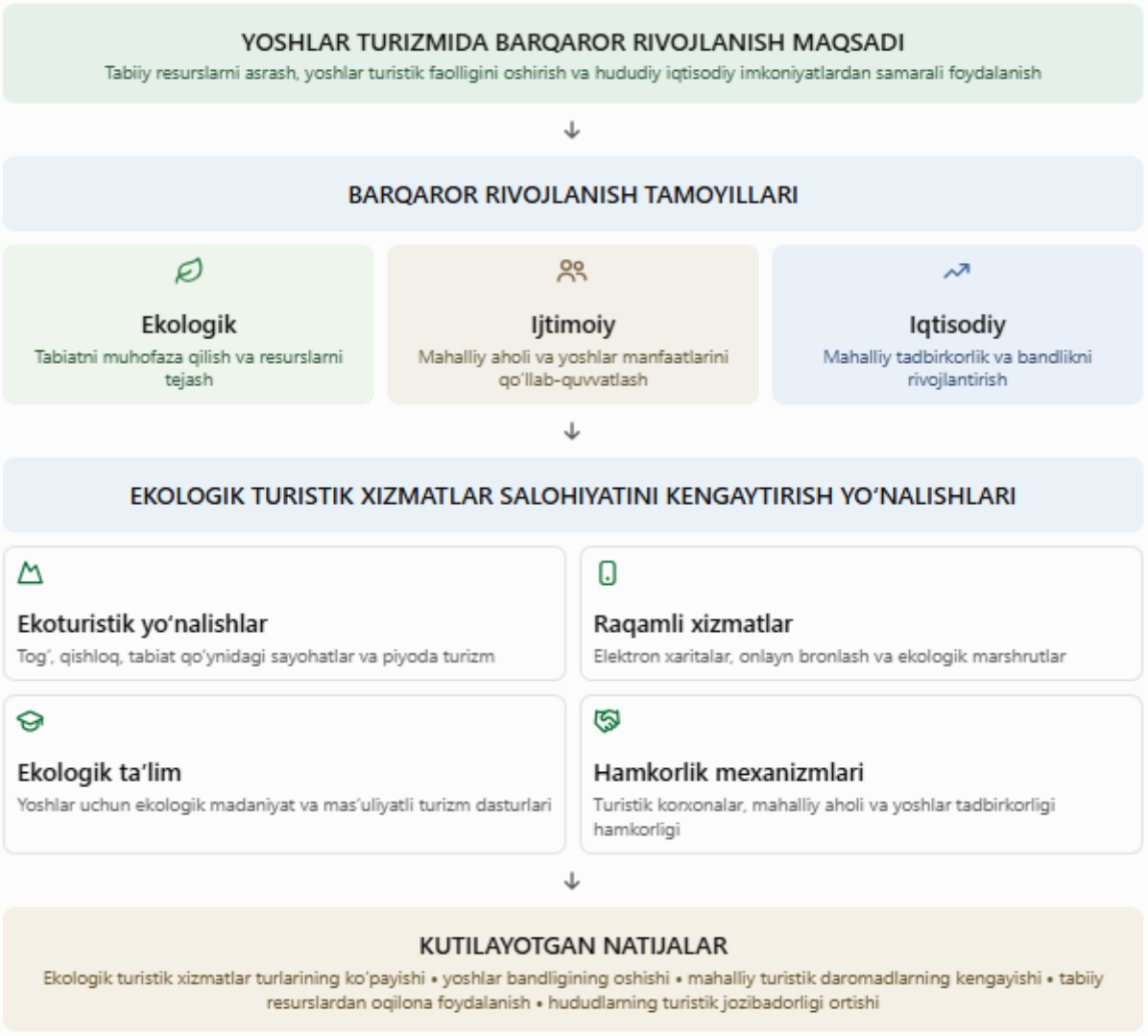
Kirish. Jahon turizm sanoatida ekologik mas’uliyat, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va mahalliy hamjamiyatlar manfaatlarini hisobga olish masalalari tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, yoshlar turizmini barqaror rivojlantirish nafaqat yangi turistik xizmatlar bozorini shakllantirish, balki yosh avlodda ekologik madaniyatni rivojlantirish, sog‘lom turmush tarzini targ‘ib qilish va hududlarning tabiiy hamda madaniy merosini asrab-avaylashga xizmat qiladi. Barqaror turizm iqtisodiy samaradorlik, ijtimoiy manfaatdorlik va ekologik muvozanatning o‘zaro uyg‘unligini nazarda tutadi. Shu nuqtayi nazardan, yoshlar turizmini rivojlantirishda faqat sayohatlar sonini oshirishga emas, balki turistik faoliyatning atrof-muhitga ta’sirini kamaytirish, tabiiy ekotizimlarni muhofaza qilish va mahalliy aholining turizm faoliyatidan manfaatdorligini ta’minlashga ham e’tibor qaratish lozim.

O‘zbekiston tabiiy-geografik joylashuvi, tog‘li hududlari, milliy bog‘lari, qo‘riqxonalari, cho‘l va suv havzalari hamda boy madaniy merosi bilan ekologik turizmni rivojlantirish uchun muhim imkoniyatlarga ega. Ayniqsa, tog‘ turizmi, piyoda sayohatlar, qishloq turizmi, agroturizm va tabiat qo‘ynidagi dam olish xizmatlarini yoshlar ehtiyojlariga mos ravishda tashkil etish istiqbolli yo‘nalishlardan hisoblanadi. O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 18-iyuldagi O‘RQ-549-sonli “Turizm to‘g‘risida”gi Qonunida turizmni barqaror rivojlantirish va buning uchun qulay shart-sharoitlar yaratish asosiy tamoyillardan biri sifatida belgilangan. Shuningdek, 2024-yil 12-yanvardagi PQ-21-sonli “O‘zbekiston Respublikasida ekologik turizmni jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori ekologik hududlarda turistik klasterlarni tashkil etish, investitsiyalarni jalb qilish va ekologik turistik xizmatlarni diversifikatsiya qilish uchun muhim tashkiliy asos yaratadi. Shu jihatdan, yoshlar turizmida barqaror rivojlanish tamoyillarini keng joriy etish, ekologik turistik xizmatlar ko‘lamini oshirish, zamonaviy raqamli yechimlardan foydalanish va yoshlarni ekologik tadbirkorlik faoliyatiga jalb qilish dolzarb ilmiy-amaliy vazifa hisoblanadi.

Asosiy qism. Barqaror turizm — bu turistik faoliyatning iqtisodiy samaradorligini ta'minlash bilan birga atrof-muhitga salbiy ta'sirni minimallashtirish, mahalliy aholining

manfaatlarini himoya qilish hamda madaniy merosni saqlashga yo'naltirilgan rivojlanish modeli hisoblanadi. Ushbu model uch tarkibiy o'lchovga — ekologik, ijtimoiy va iqtisodiy barqarorlikka asoslanadi.

Yoshlar segmenti barqaror turizm tamoyillarini eng faol qabul qiluvchi iste'molchilar guruhi hisoblanadi. Xalqaro tadqiqot natijalariga ko'ra, Z avlodi vakillarining 75 foizi va milleniallarning 71 foizi yaqin 12 oy ichida sayohatlarini yanada barqaror tarzda amalga oshirish niyatida ekanini bildirgan. Shuningdek, 2025-yilda sayyohlarning 30 foizi mustaqil ekologik sertifikatga ega joylashtirish vositalarida to'xtagan, sayyohlarning 43 foizi haddan tashqari band yo'nalishlardan voz kechishni, 42 foizi esa mavsumdan tashqari sayohat qilishni rejalashtirmoqda. Bundan tashqari, hamjamiyatga asoslangan (community-based) turizm yo'nalishi yillik 19,8 foizga o'sib, yoshlar bozoridagi eng tez rivojlanayotgan segmentga aylangan. Mazkur ko'rsatkichlar barqarorlikning yoshlar uchun shunchaki qadriyat emas, balki real iste'mol tanlovi mezoniga aylanganini tasdiqlaydi.

1-chizma. Yoshlar turizmida barqaror rivojlanish tamoyillarini joriy etish va ekologik turistik xizmatlar salohiyatini kengaytirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmi[2]

[2] Muallif tomonidan ilmiy tadqiqot natijalari asosida ishlab chiqilgan.

Mazkur chizmada yoshlar turizmida barqaror rivojlanish tamoyillarini amaliyotga joriy etish hamda ekologik turistik xizmatlar salohiyatini kengaytirishning asosiy yo‘nalishlari tizimli ravishda aks ettirilgan. Unda ekologik, ijtimoiy va iqtisodiy tamoyillar o‘zaro uyg‘unlashgan holda, ekoturistik marshrutlarni rivojlantirish, raqamli xizmatlardan foydalanish, ekologik ta’limni kuchaytirish va mahalliy hamkorlikni kengaytirish mexanizmlari taklif etilgan. Ushbu yondashuv yoshlarning turistik faolligini oshirish, yangi xizmat turlarini shakllantirish va hududlarning turistik salohiyatidan barqaror foydalanishga xizmat qiladi. Ekologik turistik xizmatlar tizimi bir necha asosiy yo'nalishni qamrab oladi. Birinchidan, ekomarshrutlar — muhofaza etiladigan tabiiy hududlar bo'ylab tashkil etiladigan piyoda, velosiped va otliq yo'nalishlar bo'lib, ular past kapital sarfini talab qilgani holda yuqori qo'shilgan qiymat yaratadi. Ikkinchidan, agroturizm — qishloq xo'jaligi faoliyati bilan bevosita tanishtirish, mahalliy mahsulotlarni ishlab chiqarish jarayonida ishtirok etish va qishloq turmush tarzini o'rganishga asoslangan xizmat turi hisoblanadi hamda u qishloq aholisining qo'shimcha daromad manbaiga aylanadi. Uchinchidan, "yashil" mehmonxonalar — energiya va suv resurslaridan tejamkor foydalanish, chiqindilarni qayta ishlash hamda mahalliy mahsulotlardan foydalanish tamoyillariga asoslangan joylashtirish vositalari. Xalqaro amaliyotda bunday obyektlar sertifikatlash tizimi orqali rasmiylashtiriladi va ularning soni so'nggi bir yilda 22 foizga ortgan.

O'zbekistonda ekologik turizmni rivojlantirish uchun sezilarli tabiiy-resurs salohiyati mavjud. Ugom-Chotqol va Zomin milliy tabiat bog'lari, Nurota tog'lari va Aydarko'l hududi, Chimyon-Chorvoq zonasi hamda Zarafshon vodiysi ekomarshrutlar tashkil etish uchun qulay imkoniyatlar yaratadi. Farg'ona vodiysi, Samarqand va Surxondaryo viloyatlarining qishloq hududlari esa agroturizm yo'nalishi uchun yuqori salohiyatga ega. Mamlakatda 6 921 ta joylashtirish vositasi faoliyat ko'rsatmoqda va ulardagi umumiy o'rinlar soni qariyb 185,6 mingni tashkil etadi, bu esa "yashil" standartlarni bosqichma-bosqich joriy etish uchun yetarli bazani ko'rsatadi. 2025-yilda "Travel Uzbekistan" dasturi doirasida 23,7 milliondan ortiq ichki sayohat amalga oshirilgani ichki ekologik turizm uchun barqaror talab mavjudligini tasdiqlaydi.

Shu bilan birga, ushbu yo'nalishni rivojlantirishda bir qator cheklovlar saqlanib qolmoqda: qishloq va tog' hududlarida muhandislik hamda transport infratuzilmasining yetarli darajada rivojlanmaganligi; ekologik sertifikatlashning milliy tizimi va yagona standartlarining shakllanmaganligi; turistik oqimning mavsumiy jihatdan notekis taqsimlanishi; tabiiy hududlarda chiqindilarni boshqarish tizimining zaifligi; mahalliy aholining ekoturizm xizmatlarini tashkil etish bo'yicha kompetensiyasi va til bilish darajasining pastligi; hamda ekologik turistik mahsulotlarning xalqaro raqamli platformalarda yetarli targ'ib qilinmasligi.

O'tkazilgan tahlil asosida quyidagi aniq chora-tadbirlar taklif etiladi. Birinchidan, joylashtirish vositalari uchun xalqaro talablarga muvofiqlashtirilgan milliy "yashil

sertifikat" tizimini ishlab chiqish va uni olgan subyektlarga soliq hamda ijara imtiyozlarini berish. Ikkinchidan, muhofaza etiladigan tabiiy hududlarda rekreatsion sig'im (carrying capacity) me'yorlarini ilmiy asosda belgilash va tashrif buyuruvchilar oqimini shu me'yor doirasida boshqarish. Uchinchidan, qishloq hududlarida agroturizm uyushmalarini tashkil etish hamda mahalliy aholi uchun mehmon uylarini jihozlash bo'yicha imtiyozli mikrokredit mexanizmini joriy etish. To'rtinchidan, mavsumiylikni yumshatish maqsadida bahor va kuz oylariga mo'ljallangan ekologik tadbirlar taqvimini shakllantirish. Beshinchidan, ekomarshrutlar bo'yicha raqamli xaritalar va mobil qo'llanmalarni yaratib, ularni milliy turistik platformalarga integratsiyalash. Oltinchidan, oliy ta'lim muassasalarida barqaror turizm va ekologik menejment yo'nalishi bo'yicha maxsus modullarni joriy etish hamda talabalarni ekoturizm loyihalariga jalb qilish. Ushbu chora-tadbirlarni kompleks amalga oshirish yoshlar turizmida barqarorlik tamoyillarini mustahkamlash hamda mamlakat ekologik turistik salohiyatidan samarali foydalanish imkonini beradi.

Xulosa va takliflar. O‘rganishlar asosida xulosa qilish mumkinki, yoshlar turizmida barqaror rivojlanish tamoyillarini joriy etish ekologik turistik xizmatlar salohiyatini kengaytirishning muhim omillaridan biridir. Bunda ekologik, iqtisodiy va ijtimoiy manfaatlarning o‘zaro uyg‘unligini ta’minlash, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish hamda yoshlarning turizm sohasidagi tashabbuslarini qo‘llab-quvvatlash muhim ahamiyatga ega. Yoshlar turizmining barqaror rivojlanishi hududlarning tabiiy va madaniy salohiyatidan samarali foydalanish, yangi turistik mahsulotlarni shakllantirish, mahalliy aholi bandligini oshirish va ekologik madaniyatni yuksaltirish imkonini beradi. Shu bilan birga, ekologik turistik xizmatlarni rivojlantirish jarayonida tabiiy hududlarning ekologik sig‘imi, biologik xilma-xillikni saqlash va turistik oqimlarni maqbul boshqarish masalalariga alohida e’tibor qaratish zarur. Mazkur yo‘nalishda quyidagi takliflarni ilgari surish maqsadga muvofiq:

1. Yoshlar uchun ekologik turistik marshrutlarni kengaytirish. Tog‘li, o‘rmonli, qishloq va tabiiy landshaftlarga boy hududlarda piyoda sayohat, veloturizm, ekosayohat va ekologik-ma’rifiy ekskursiyalarni tashkil etish lozim.

2. “Yashil turizm” xizmatlarini rivojlantirish. Turistik obyektlarda energiya va suv resurslarini tejash, chiqindilarni saralash, bir martalik plastik mahsulotlardan foydalanishni kamaytirish hamda ekologik xavfsiz transport vositalarini joriy etishni rag‘batlantirish zarur.

3. Raqamli ekologik turizm platformalarini shakllantirish. Yoshlar uchun ekologik marshrutlar, turistik obyektlar, xizmatlar narxi, transport imkoniyatlari va ekologik qoidalar to‘g‘risidagi ma’lumotlarni birlashtiruvchi elektron platformalar hamda mobil ilovalarni rivojlantirish taklif etiladi.

4. Yoshlar ekologik tadbirkorligini qo‘llab-quvvatlash. Ekologik mehmon uylari, mahalliy gidlik xizmatlari, milliy hunarmandchilik, organik oziq-ovqat mahsulotlari va tabiatga zarar yetkazmaydigan turistik xizmatlar tashkil etayotgan yosh tadbirkorlar uchun

imtiyozli moliyalashtirish va maslahat xizmatlarini kengaytirish lozim.

5. Ekologik ta’lim va targ‘ibotni kuchaytirish. Oliy ta’lim muassasalari, turizm tashkilotlari va ekologik nodavlat tashkilotlari hamkorligida yoshlar uchun ekologik sayohatlar, treninglar, ko‘ngillilar loyihalari va amaliy seminarlarni tashkil etish maqsadga muvofiq.

6. Mahalliy aholi bilan hamkorlikni rivojlantirish. Ekologik turistik xizmatlarni tashkil etishda mahalliy aholini gidlik, mehmon uylari, transport, ovqatlanish va hunarmandchilik xizmatlariga jalb etish orqali hududlarda qo‘shimcha daromad manbalarini shakllantirish mumkin.

7. Ekologik monitoring tizimini joriy etish. Turistik hududlarda tashrif buyuruvchilar soni, chiqindilar hajmi, suv va energiya sarfi hamda tabiiy muhit holatini muntazam kuzatib borish orqali ekologik yuklamani maqbul darajada boshqarish zarur.

8. Davlat-xususiy sheriklik asosida investitsiyalarni jalb qilish. Ekologik turistik infratuzilmani rivojlantirish, tashrif markazlari, sanitariya obyektlari, ekologik transport va axborot belgilarini tashkil etishda davlat va xususiy sektor hamkorligini kuchaytirish lozim.

Umuman olganda, mazkur takliflarning amalga oshirilishi yoshlar turizmining ekologik va iqtisodiy samaradorligini oshirish, yangi turistik xizmatlarni shakllantirish, yoshlar bandligini kengaytirish hamda O‘zbekiston hududlarining ekologik turistik salohiyatidan uzoq muddatli va oqilona foydalanishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 18-iyuldagi O‘RQ-549-sonli “Turizm to‘g‘risida”gi Qonuni. – https://lex.uz/acts/-4428097

2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 12-yanvardagi PQ-21-sonli “O‘zbekiston Respublikasida ekologik turizmni jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori. – https://lex.uz/uz/acts/-6759745

3. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-yil 24-iyundagi 385-sonli “Turizm obyektlari hamda joylashtirish vositalarida atrof-muhitga salbiy ta’siri kamaytirilgan mahsulotlardan foydalanish va ekologik talablarga muvofiq ko‘rsatiladigan xizmatlarni rag‘batlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori. – https://lex.uz/uz/acts/-7592507

4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston – 2030” strategiyasi. – https://president.uz/uz/pages/view/strategy

5. O‘zbekiston Respublikasi Turizm qo‘mitasi rasmiy veb-sayti. – https://gov.uz/oz/uzbektourism

6. O‘zbekiston Respublikasi Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi. – https://lex.uz

MUNDARIJA

I SHO‘BA. BARQAROR RIVOJLANISH VA YASHIL TRANSFORMATSIYANING NAZARIY, AMALIY VA METODOLOGIK MUAMMOLARI.		
G.M.Shadieva	Yashil iqtisodiyot nazariyasi va global iqtisodiy transformatsiya tendensiyalari	5
Z.S.Artikov	Barqaror rivojlanish konsepsiyasining zamonaviy iqtisodiyotdagi nazariy asoslari	10
Р.Ж.Курбанова	Chakana savdo xizmatlari bozorini zamonaviy innovatsion yondashuvlar orqali rivojlantirish	13
S.B.Boboqulov	Sanoat klasterlarini jahon xo'jaligida tutgan o'rni	16
З.И.Саттарова	Эволюция концептуальных основ и актуальные подходы к типологизации туристских кластеров в современной науке	20
J.A.Maxmudov	Yashil transformatsiya sharoitida xizmat ko‘rsatish sohasini barqaror rivojlantirishning nazariy-metodologik muammolari	23
F.E.Jomonqulova	Ma’lumotlar bazasini real vaqtda kuzatib borish, ma’lumotlar bazasini ishga tushirish va o‘chirish	34
Z.S.Artikov **I.Q.Ravshanova**	Hududiy xizmatlar sektorida yashil transformatsiya va aholi farovonligi	37
F.Sh.Shonazarov	Aksiyadorlik jamiyatlarida raqamli transformatsiya omillari: tashkiliy inersiya, inson kapitali va yashil boshqaruvning o‘rni	39
F.Shanazarov	Ijtimoiy xizmatlarning inson kapitalini rivojlantirishdagi o‘rni va ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotga ta’sir mexanizmlar	42
А.Х.Джумаев	Концепции зелёной экономики в экономической науке	45
Д.Абдуллаева	Структурная трансформация строительных услуг Самаркандской области: динамика, тенденции и методы оценки	49
Н.Б.Рузиева	«Пути повышения эффективности отраслей сферы услуг при зелёной экономики»	51
Zhu YuMing	Expansion paths for sustainable development of tourism infrastructure, taking georgia as an example	53
M.E.Erdonov **M.A.Samiyev**	Toyloq tumanida sanoat korxonalari eksport salohiyatini oshirish imkoniyatlari.	56

D.S.Musinov	Does digital heritage governance promote inclusive growth? A preliminary study based on world heritage sites in uzbekistan	61
M.A.Abdivoxidov	Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmatlar sohasida barqaror rivojlanish va yashil transformatsiyaning nazariy-metodologik asoslari	64
Т.Э.Толибова **М.П.Давлатова**	Совершенствование институциональных механизмов финансирования проектов зеленой экономики в Узбекистане на основе цифровых инноваций	68
A.A.Shermatov	Hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda ekologik barqarorlik va yashil iqtisodiyotning o‘rni	73
З.И.Абдуллаева **М.А.Адилжонова**	Цена и количество рыночного равновесия для сети или услуги	79
II SHO‘BA. YASHIL TRANSFORMATSIYA JARAYONLARIDA HAL ETILISHI LOZIM BO‘LGAN DOLZARB MASALALAR VA ULARNING YECHIMLARI		
Н.М.Жунусбекова **Е.Туркебаева**	Влияние экологической устойчивости на социально-экономическое развитие территорий	82
Z.S.Artikov	Yashil iqtisodiyotga o‘tishda energiya tejamkor texnologiyalarni joriy etish muammolari	88
З.И.Саттарова	Приоритетные направления и принципиальные положения концепции агроэкотуризма как перспективного сектора туристской индустрии узбекистана	93
З.И.Абдуллаева **С.А.Махмудов**	Теоретические основы зелёной экономики: подходы и определения учёных	96
Z.S.Artikov	Iqlim o‘zgarishi sharoitida resurslardan samarali foydalanish yo‘llari	98
З.И.Абдуллаева **С.А.Махмудов**	Международные организации и зелёная экономика: современные тенденции и перспективы сотрудничества	102
N.X.Ruzibayeva	Sanoat korxonalarida investitsiya mexanizmini rivojlantirish	104
F.Sh.Shonazarov	Aksiyadorlik jamiyatlarida raqamli transformatsiya to‘siqlari va ekologik boshqaruv yechimlari	109

F.E.Jomonqulova	Tarmoq texnologiyalari va ularning axborot tizimidagi o‘rni	112
S.B.Boboqulov	Uy-joy qurilish jarayonida kommunal xizmat ko'rsatish jarayonini inobatga olishning zaruriyati	116
А.Х.Джумаев	Ўзбекистонда атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва қишлоқ хўжалигида яшил иқтисодиётга ўтишнинг айрим масалалари	120
Н.Б.Рузиева	«Роль экологической устойчивости и «зеленой экономики» в социально-экономическом развитии регионов Узбекистана»	124
M.A.Abdivoxidov	Xizmatlar sohasida yashil transformatsiya jarayonlarida hal etilishi lozim bo‘lgan dolzarb masalalar va ularning tashkiliy-iqtisodiy yechimlari	127
M.E.Erdonov	Conceptual and Methodological Foundations for Assessing Green Transformation Performance in Service Industries	131
D.S.Musinov	Ishsizlik va uning iqtisodiy oqibatlari	136
D.H.Shaymardonova E.E.Salimov	Davlat budjeti taqchilligi va uni moliyalashtirish mexanizmlari	140
Zhao Ying	Green transformation of the hotel industry in the digital age: urgent issues and solutions	143
Z.I.Abdullayeva Sh.Otonazarov	Biznes jarayonlarini tadqiq qilishda ijtimoiy so‘rovlar o‘tkazish	147
M.Sh.Xudayarova	Xizmat ko’rsatish sohasining aholi forovonligini oshirishdagi roli	152
D.S.Musinov	Влияние макроэкономической среды на эффективность субъектов малого предпринимательства в сфере услуг	157
Ф.Ф.Саламов У.Б.Нуриддинова	Оценка экономической эффективности кластерной модели в сфере услуг	159
III SHO‘BA. HUDUDLARNI IJTIMOIY-IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA EKOLOGIK BARQARORLIK VA YASHIL IQTISODIYOTNING O‘RNI		
Z.S.Artikov	Qishloq hududlarida ekologik barqarorlikni ta’minlashning iqtisodiy mexanizmlari	161
Jie Zheng	Sustainable tourism flow management in the green transformation of cultural heritage	165

	protection: dunhuang's experience and implications for samarkand	
З.И.Саттарова	Историко-культурный потенциал великого шёлкового пути как основа межрегиональной туристской стратегии стран центральной азии	169
Н.Б.Рузиева	«Инновации, инвестиции и институты: Три кита «зеленой» экономики»	179
А. Х.Джумаев	Келажакдаги глобал ва минтақавий иқлим ўзгариши ҳамда яшил иқтисодиётга ўтиш зарурати	181
M.E. Erdonov	Hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda ekologik barqarorlikning iqtisodiy ahamiyati	185
З. И.Абдуллаева **С. Р.Наимов**	Рыночная структура, стратегия фирмы и эффективность	188
Х. К.Каршибоев **К. К.Мурадов**	Анализ стандартного отклонения с использованием модели garch	190
M.E. Erdonov	Роль экологической устойчивости и зеленой экономики в социально-экономическом развитии регионов	193
D.E.Umurzakova	To‘siqsiz turizm xizmatlarini takomillashtirish asosida xizmat ko‘lamini kengaytirish	196
Sh.N.Mirzayeva	Shahar infratuzilmasini ekologik modernizatsiya qilishning ustuvor yo‘nalishlari	200
R.A.Qulmurodova	Yashil transformatsiya sharoitida yetkazib berish xizmatlarida so‘nggi mil logistikasini rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari	205
M.A.Abdivoxidov	Hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda ekologik barqarorlik va yashil iqtisodiyotning xizmatlar sohasi bilan integratsion o‘rni	208
Н.Б.Рузиева	«Устойчивое развитие и «зеленая» трансформация: На пути к решению практических и методологических проблем»	212
D.S.Musinov	Yashil bankchilik va ekologik moliyalashtirishning barqaror iqtisodiy rivojlanishdagi o‘rni	216
S.B.Jurakulova	Agroturizm xizmatlarini boshqarishni innovatsion yo‘llari	219
D.H.Shaymardonova **D.Maxmayoquboyev**	Sun’iy intelektning insoniyat va mehnat bozoriga ta’siri	222

G.M.Toxirova	Savdo korxonalarini rivojlantirishda forsayt (foresight) amaliyotini qo‘llanilishi	225
A.A.Shermatov	Yashil transformatsiya jarayonlarida hal etilishi lozim bo`lgan dolzarb masalalar va ularning yechimlari	230
Д.Уразов	Цифровые технологии и искусственный интеллект в управлении зелёной трансформацией регионов	234
IV SHO‘BA. YASHIL TRANSFORMATSIYA BO‘YICHA DAVLAT VA HUDUDIY RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI.		
PhD Z.S.Artikov	Hududiy boshqaruvda ekologik siyosat samaradorligini oshirish masalalari	237
J.M.Qurbonov D.Khakimov	Корхонани инновацион ривожлантиришда инновацион лойиҳаларнинг ўрни	240
З.И.Саттарова	Кластерная политика туристской отрасли: теоретические основания и практические инструменты осуществления	247
M.E. Erdonov	Barriers and Solution Pathways for the Low-Carbon Transition of the Service Sector	249
А. Х.Джумаев	Экологические аспекты зелёного развития экономики	253
J.M.Qurbonov D.Khakimov	Инновацион фаолият кўрсаткичлари асосида корхоналарни таққослаш таҳлили	257
З. И.Абдуллаева С. А.Махмудов	Актуальные вопросы зелёной экономики в современных условиях	260
M.Q.Nizomov	Mamlakatimizni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish hamda yashil iqtisodiyotning ro‘li	262
M.E. Erdonov	Hududiy rivojlantirish strategiyalarida yashil indikatorlar tizimini joriy etish masalalari	265
M.E. Erdonov	Совершенствование государственных и региональных стратегий зеленой трансформации	268
A.A. Shermatov	Barqaror rivojlanish va yashil ransformatsiyaninng nazariy, amaliy va metodologik muammolari	271
D.S.Musinov	Moliyaviy texnologiyalarning milliy iqtisodiyotni rivojlantirishdagi ahamiyati va strategik istiqbollari	277
D. I.Ro‘ziyeva F. M.Jo‘ramurodova	Qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish orqali karbon chiqindilarini kamaytirish yo‘llari	280

S.B.Jurakulova	Raqamli iqtisodiyotga o‘tish sharoitida agroturizmni boshqarishni takomillashtirish	284
D.H. Shaymardonova **S.A.Mirzayev**	Raqamli iqtisodiyot sharoitida davlat moliyasini boshqarish samaradorligini oshirish yo‘llari	288
D.H. Shaymardonova **S.I.Muxtorova**	Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi va uning ahamiyati	292
D.H. Shaymardonova **S.J.Olloyorov**	O‘zbekistonda "yashil" energetikaga o‘tishda raqamli smart-texnologiyalarning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo‘llari	297
D.Sattorov	Yashil transformatsiya sharoitida hududiy infratuzilmani barqaror rivojlantirish strategiyalari	301
J.S.Bozorov	Kichik biznes xizmatlari va bandlikni oshirish masalalari	304
J.A.Saloxidinov	Markaziy osiyoda yashil iqtisodiyotga o‘tish va ekologik barqarorlik	307
Х.К.Каршибоев **К.К.Мурадов**	Анализ микроэкономической эффективности цифровых платежных систем с использованием эконометрических методов	311
Н.Б.Рузиева	«Зеленая» экономика — локомотив социально-экономического развития Узбекистана»	314
Д.Уразов	Цифровые технологии и искусственный интеллект в управлении зелёной трансформацией регионов	317
V SHO‘BA. YASHIL IQTISODIYOT-NING INNOVATSION, INVESTITSION VA INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI		
Z.S.Artikov	Yashil investitsiyalarni jalb etishning zamonaviy mexanizmlari	320
З.И.Саттарова	Японская модель организации внутреннего туризма и перспективы её адаптации к условиям туристской отрасли узбекистана	323
Х. К.Каршибоев **К. К.Мурадов**	Main trends in the development of the world tourism and hospitality industry	327
З. И.Абдуллаева **С. А.Махмудов**	Современные тенденции развития зелёной экономики	330
D.H.Shaymardonova **R.O.Salimova**	Tijorat banklarida raqamli xizmatlarni rivojlantirish istiqbollari	332
A.D.Xidirov	Hududlarda tog‘ turizmini tashkil etish va marshrutlari bo‘yicha tavsiyalar	336

А.Х.Джумаев	Приоритеты экологической политики узбекистана.	342
N.X.Ruzibayeva	Yashil iqtisodiyot moliyaviy mexanizmidan foydalanish yo‘llari	347
M.Q.Nizomov	Yashil iqtisodiyot mexanizmlarini rivojlantirishning global masalalari	352
Ф.Ф.Саламов **Р.Аминджанова**	Пути развития туристических услуг в условиях цифровой трансформации	355
M.E.Erdonov	Инновационные, инвестиционные и институциональные механизмы развития зеленой экономики	357
Sh.A.Buranov	Samarqand viloyatida yashil iqtisodiyotning innovatsion, investitsion va institutsional mexanizmlarini rivojlantirish masalalari	360
S.N.Hukumova	Ijara xizmatlari bozorining nazariy asoslari va zamonaviy rivojlanish tendensiyalari	363
D.H.Shaymardonova **S.Mukhamednazarova**	The role of digital banking in the modern economy.	370
D.H.Shaymardonova **S.J.Meliboyev**	Raqamli iqtisodiyot sharoitida kichik biznes subyektlarining raqobatbardoshligini oshirish	375
Z.I.Abdullayeva **Y.I.Sharipova**	Yashil iqtisodiyotga o'tish sharoitida innovatsiya va investitsiyalarni boshqarishni takomillashtirish	379
M.E.Erdonov **J.S.Bozorov**	Raqamli xizmatlar iqtisodiy o‘sish omili sifatida	383
N.B.Yahyoxonov	Xizmatlar sohasida yashil transformatsiyani ta’minlashda raqamli marketingning o‘rni va samaradorlikni oshirish mexanizmlari	388
Z.I.Abdullayeva **У.Б.Нуриддинова**	Этические нормы труда	392
Н.Б.Рузиева	«Механизмы развития «зеленой» экономики: Инструменты для устойчивого будущего»	394
Z.I.Abdullayeva **Н.Д.Султонова**	Теоретико-методологические основы исследования роли искусственного интеллекта в системе обслуживания клиентов	397
Sh.Abdurasulov	Turizm sohasini rivojlanishida kreativ turizmning tutgan o‘rni	400
Sh.Abdurasulov	Turizmni milliy iqtisodiyotning muhim drayveri sifatida rivojlantirish imkoniyatlari	402

M.S.Qarshiyeva	Chakana savdoda marketing strategiyalarini takomillashtirish va savdo hajmini oshirish yo‘llari	405
M.S.Qarshiyeva	Raqamli texnologiyalar asosida chakana savdo samaradorligini oshirish yo‘llari	410
O.B.Ulmasova	Xizmatlar sohasida kichik biznes korxonalarni innovatsion rivojlantirishda raqamli texnologiyalarning o‘rni	417
J.S.Pardayev	Oliy ta’lim xizmatlarini davlat tomonidan tartibga solish mexanizmlarini takomillashtirishda innovatsion yondashuvlardan foydalanish	421
A.A.Butayev	O‘zbekistonda kambag‘allikni qisqartirishda tijorat banklari moliyaviy xizmatlarining o‘rni va rivojlanish istiqbollari	425
U.N.Nizamov	O‘zbekiston tijorat banklarida innovatsion texnologiyalarni joriy etish va transformatsiya jarayonlarining istiqbollari	429
A.A.Butayev	O‘zbekiston Respublikasida kambag‘allikni qisqartirishda tijorat banklarining moliyaviy xizmatlari takomillashtirish	435
U.N.Nizamov	Raqamli iqtisodiyot sharoitida O‘zbekiston tijorat banklarini transformatsiya qilish: muammolar va rivojlanish istiqbollari	439
Sh.M.Kenjayeva	Xizmat ko‘rsatish sohasida hududiy transport xizmatlari bozorini rivojlantirish va aholi talabini prognozlashning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish	444
Sh.M.Kenjayeva	Hududiy transport xizmatlari bozorini rivojlantirish va aholi talabini prognozlashning iqtisodiy-uslubiy asoslarini takomillashtirish	448
Sh.A.Xo'jamov	Xizmatlar bozorida iste’molchilar sodiqligini shakllantirishga ta’sir etuvchi omillar va ularning iqtisodiy ahamiyati	453
Sh.A.Xo'jamov	Raqamli texnologiyalar asosida xizmatlar bozorida iste’molchilar sodiqligini oshirish imkoniyatlari	458
N.A.Qudratov	Qurilish xizmatlari bozorida raqobatbardoshlikni oshirishning iqtisodiy omillari	463
N.A.Qudratov	Qurilish korxonalarida resurslardan samarali foydalanish orqali xizmatlar sifatini oshirish yo‘llari	467

Ch.M.Karshiyeva	O‘zbekistonda raqamli xizmatlar eksportini rivojlantirish va uning iqtisodiy samaradorligini oshirish istiqbollari	471
J. A. Xolboyev	O‘zbekistonda axborot-kommunikatsiya xizmatlarining rivojlanishi va iqtisodiy ahamiyati	477
J. A. Xolboyev	Rivojlanayotgan mamlakatlarda transport infratuzilmasini takomillashtirishning iqtisodiy ahamiyati	481
Ch.M.Karshiyeva	Markaziy Osiyo davlatlari turizm xizmatlari eksportini kengaytirish va xalqaro bozordagi raqobatbardoshligini oshirish	485
D.F.Bahriddinova	Raqamli texnologiyalar asosida yoshlar turizmini rivojlantirish va turistik korxonalar raqobatbardoshligini oshirish istiqbollari	491
D.F.Bahriddinova	Yoshlar turizmida innovatsion turistik mahsulotlarni shakllantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari	496
S.I.Mukhamedova	Temir yo‘l transportida yo‘lovchi chiptalarini qaytarish operatsiyalarining iqtisodiy mohiyati va ularni hisobga olish xususiyatlari	501
D.F.Bahriddinova	Sun’iy intellekt va raqamli platformalardan foydalanish orqali yoshlar turizmi xizmatlari samaradorligini oshirish yo‘llari	506
S.I.Mukhamedova	Elektron yo‘lovchi chiptalarini qaytarish operatsiyalarini hisobga olishda raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari	513
D.F.Bahriddinova	Yoshlar turizmida barqaror rivojlanish tamoyillarini joriy etish va ekologik turistik xizmatlar salohiyatini kengaytirish	521

“Barqaror rivojlanish va yashil transformatsiyaning zamonaviy mexanizmlari”
xalqaro ilmiy-amaliy anjuman
MATERIALLARI TO‘PLAMI
2026-yil 25-may

ISBN: 978-9910-5219-5-9

4174

«TURON NASHR» nashriyoti
100129. O‘zbekiston Respublikasi
Samarqand viloyati, Samarqand shahri,
Xo‘ja Ahror Valiy ko‘chasi, 37-uy.
Tasdiqnoma: № 4174 (22.09.2020-y.)

Nashriyot muharriri: M.Roziqova

Musahhih: F.Tohirova

Bosishga 04.06.2026-yilda ruxsat etildi.

Qog’oz bichimi 210×297 1/4.

«Times New Roman» garniturasi.

Shartli bosma tobog’i 25.0.

Adadi 50 nusxa. Buyurtma raqami: N-33

«NAVRO‘Z POLIGRAF» MCHJ matbaa

bo‘limida chop etildi.

Tasdiqnoma: 374736 29.08.2024-yil.

Samarqand shahri, X.Abdullayev ko’chasi, 63-uy.